

دانشگاه شیراز

مخزن الادویه

تحقیق، تصحیح و تحشیه:
محمد رضا شمس اردکانی
روجا رحیمی
فاطمه فرجامند

تألیف:

سید محمد حسین عقیلی علوی خراسانی شیرازی
با مقدمه ی استاد دکتر علی اکبر ولایتی

به نام خدا

اسم کتاب : مخزن الادویه

تألیف: سید محمد حسین عقیلی علوی خراسانی شیرازی

با مقدمه ی استاد دکتر علی اکبر ولایتی

تعدادصفحه : ۱۰۷۶

تعداد فصل : ۱۴ فصل

این کتاب ارزشمند در باب مفردات به فارسیاز محمد حسین عقیلی خراسانی مربوط به قرن دوازده قمری دایره المعارفی از دانش گیاه دارو شناسی و معرفی انواع گیاهان دارویی و ایران وشبه قاره هند است

شامل ۱۴ فصل بوده که فصل ۱ تا ۱۳ آن بیان مبانی و اصول طب سنتی و فصل ۱۴ ام کتاب مفردات گیاهی و حیوانی و معدنی به ترتیب حروف الفباست

در هر مفرده ای ابتدا نامش به زبانهای وگوشیهای مختلف و سپس ماهیت اگر گیاه است محل رویش وشکلش طبیعت افعال و خواص دوز مصرف مضرت و مصلحات و بدل مفرده ذکر شده

آنچه در این کتاب نفیس بسیار شاخص است :

۱- رعایت قانون کپی رایت در حد اعلاست . بدین شکل که اگر نظر عقیلی خراسانی با سایر اطبا طب سنتی متفاوت است تک تک به بیان نظرات آنها پرداخته و قضاوت و تصمیم گیری رو بر عهد خواننده گذاشته و اگر از منابعی در تالیف مخزن استفاده کرده حتما نام مولف را آورده (در مقدمه کتاب)

برخی منابعی که حکیم عقیلی از شون استفاده کرده : قانون وادویه ابن سینا

جامع بغدادی تالیف شیخ یوسف بغدادی

تذکره انطاکی

ترجمه تذکره ابوریحان بیرونی

تحفه المومنین حکیم مومن

۲- رعایت حقوق حیوانات در جای جای این کتاب مشوداست به طوریکه هرگز امر به کشتن واز بین بردن هیچ حشره موذی نشده مثلا در مورد مورچه گفته شده:اگه کسی خواست چیزی را در جایی بذاره ونخواست مورچه به اون شی دسترسی پیدا کند موقع گذاشتن شی نفسش را حبس کنه ونفس نکشه ویا از دود گوگرد در محل تجمع آنها استفاده کند

۳- اگر فواید مفرده ای را بیان کرده بلافاصله ضررهاشو هم گفته

۴- در مورد حیوانات حلال گوشت خواص گوشت ودر مورد چهارپایان خواص شیر وامعا واحشای آنها را بیان کرده . از جمله این حیوانات که در مخزن در مورد شان صحبت شده گوسفند وگاو وشتر و آهو و بز و پرندگان مثل شتر مرغ وکبک و مرغابی وقرقاول وکبوتر وماهی ومیگو است

۵- در مورد معدنی ها سنگ هایی مثل زمرردو نقره وطلا وعقیقو فیروزه و یاقوت را میشه نام برد

قابل ذکر است که متن کتاب در ابتدا کمی سخت ویر قابل فهم به نظر میرسد به دلیل اینکه به زبان فارسی قدیم نوشته شده است و در فصل ۱۰ مخزن افعال و صفات ادویه ها را توضیح داده شده

مثلا: اکال یعنی خورنده عضو

یا جاذب یعنی کشنده دوا

در فصل ۱۱ برخی اصطلاحات رایج طب سنتی بیان شده مثلا: مضمضه یعنی مایعی را دهان چرخاندن

در فصل ۱۲ کمیت های سنجش وزن در زمان تالیف کتاب را که در ایران و هند متداول بوده را توضیح داده مثلا: اوقیه معادل است با هفت و نیم مثقال و در آخر در بخش (ضمیمه ۱) فصلی به عنوان "فرهنگ واژه ها" معنا امروزی اصطلاحات بیشتری از طب سنتی آمده و در (ضمیمه ۲) نام علمی و معادل امروزی مفردات گنجانده شده که به ما در فهم بهتر مطالب کتاب کمک شایانی میکند

با کمی تمرین و یادگیری اصطلاحات طب سنتی از لذت سرشار مطالعه مفردات برخوردار خواهید شد .

دانشی
در راهی
سلام